

властивостями, окремими сторонами, елементами змісту професійно-педагогічної підготовки викладача, які забезпечують ефективність процесу його професіоналізації. Для практики професійно-педагогічної підготовки викладача найбільш важливо пов'язати дію тих основних компонентів змісту, що найбільше впливають на якість і результативність професіоналізації викладача.

У результаті встановлено, що ефективність процесу професіоналізації викладача найбільше залежить від:

- наукової місткості змісту, достатності відібраних найвагоміших навчальних елементів відповідно до об'єкту та функцій діяльності в руслі концепції і моделі ефективної професіоналізації викладача вищої школи;

- відображення в змісті індивідуально орієнтованого підходу до викладача як до суб'єкта процесу його професійно-педагогічної підготовки, оптимального вибору, залежно від цього, необхідних рівнів опанування ним навчальним матеріалом;

- дидактичної єдності змістової і процесуальної сторін навчання, відповідності змісту впорядкованій послідовності переходу від одних дидактичних цілей до інших зі зміною «репертуару» методичних, організаційних і технічних засобів навчання;

- цілісної, предметної та комплексної побудови системоутворюючих смислових зв'язків між елементами змісту педагогічної теорії; структурування навчального матеріалу та збереження у змісті попереднього позитивного досвіду, раціонального відбору нового на світоглядних та методологічних засадах.

Зазначені закономірності дають можливість у подальшому сформулювати принципи і правила, якими слід безпосередньо керуватися при відборі і концентрації навчального матеріалу для забезпечення успішної професіоналізації викладача.

Д. Г. Хохич, асистент,
кафедра політичної економії обліково-економічних факультетів

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ

Історія розвитку економічної науки засвідчує еволюційність у розробленні та використанні методологічних принципів для аналізу економічних явищ. Класична школа політичної економії в

своїх дослідженнях широко застосовувала дедуктивно-індуктивний метод, марксистська — діалектичний, маржиналізм — математичний, історична школа — еволюційний.

Тривалий час вітчизняна економічна теорія базувалася на одних методологічних засадах — марксистсько-ленінських. Як науковий сприймався та розцінювався лише один підхід — діалектичний. В політичній економії визнавався лише формаційний підхід до класифікації етапів еволюції суспільства. Не заперечуючи цього підходу, необхідно відзначити його обмеженість в аспекті охоплення форм прояву економічних явищ. Виникає питання щодо доцільності і повноти можливого використання методології марксистського підходу для пояснення тенденцій у постійно змінюваній та непередбачуваній сучасній економіці. Зрозуміло, що даний підхід щодо пояснення сучасних процесів трансформації та глобалізації економіки є обмеженим. Тому необхідно використовувати всю сукупність методологічних підходів, накопичених економічною наукою.

Об'єктивність та достовірність наукового дослідження сучасної економіки може бути досягнута за умови об'єднання методології суспільних наук, оскільки суспільство та економіка — єдина органічна цілісність, де економічне тісно переплітається з соціальним, психологічним, антропологічним. Тому слід визнати, що все більше науковців віддає перевагу інституціональному підходу до дослідження сучасної економіки.

Інституціональний підхід базується на трьох принципах. Перший — міждисциплінарний, пов'язаний із самим об'єктом дослідження — інститутами, структурними та функціональними аспектами інституціональної системи у сфері економіки як частини цілісного суспільного механізму. Другий — історизму, — виражається в прагненні виявити рушійні сили та чинники розвитку, основні тенденції суспільної еволюції. Третій принцип підкреслює значення «соціального» в економіці, пов'язуючи його з проблемою суспільного інтересу, змістових критеріїв суспільного добробуту. Наукове бачення сучасної дійсності неможливе без урахування взаємодії цих принципів. Раціональність поведінки людини в процесі суспільного відтворення залежить не тільки від економічної вигоди, а й від економічної культури, традицій, норм, цінностей у суспільстві, ментальності тощо. Якщо економічні чинники піддаються виміру у вартісній формі, то культурні та психологічні, що впливають опосередковано, виміру не піддаються.

На сьогодні ні економічний, ні антропологічний, ні психологічний аналіз не можуть окремо привести до єдиного правильного

твердження. Для досягнення відповідних успіхів у поясненні економічних явищ потрібно не «сліпо» застосовувати різні методи аналізу, а вміти своєчасно переходити від одного типу інтерпретації до іншого. Такий підхід у науковому середовищі дістав назву — плюралістичного.

Методологія інституціоналізму набуває особливого значення для аналізу транзитивних економік. У силу складності та з урахуванням специфіки трансформаційних процесів пропонуємо використовувати інституціональний підхід, який передбачає розгляд економічних процесів не як статичної системи, а подібно біологічному організму, що постійно еволюціонує. Сучасна економічна теорія повинна враховувати надбання інституціональної школи, як одного з перспективних напрямів дослідження економіки.

В. Г. Чабан, канд. екон. наук, доц.,
кафедра економіки агропромислових формувань

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

Погляд на університет, який забезпечує населення тільки освітніми послугами, справа минулих років. Сучасний університет здатний генерувати нові знання, використовувати їх для підготовки спеціалістів, поширювати знання, перетворювати їх в комерційний продукт, задовольняючи при цьому потреби населення, економіки і соціальної сфери країни. Тобто, сучасний університет одним з основних напрямків діяльності повинен активно розвивати інноваційну діяльність.

Метою інноваційної діяльності університету у сфері освіти є розвиток творчих здібностей студентів. Інноваційна освіта передбачає не тільки використання у навчальному процесі нових наукових знань, але включає сам процес творчого пошуку нових знань в якості компоненти освітнього процесу. Інноваційна освіта можлива тоді, коли особа, яка навчає, є не тільки педагогом, методистом, але і вченим, творцем нового в сфері освіти, науки, культури, управління і т. д. Отже, сучасний викладач повинен бути педагогом, методистом і вченим. Тому в основі інноваційної вищої освіти лежить фундаментальність, науковість, системність і практична направленість.